

Kristóf Lajos

A költségek elemzése

 NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Az áruforgalmi tevékenység tervezése, irányítása, elemzése

A követelménymodul száma: 0003-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-011-30

A KÖLTSÉGEK CSOPORTOSÍTÁSA, A KÖLTSÉGEK ALAKULÁSÁRA HATÓ TÉNYEZŐK

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A jövedelmezőségi kimutatás alapján megállapítja, hogy üzletének gazdasági egyensúlya megingott, az utóbbi időben a vállalkozás alig termel nyereséget. A kimutatásból az is kiderül, hogy jelentősen emelkedtek a forgalmazási költségek. Vitassa meg helyettesével, hogy milyen okok vezettek ehhez a helyzethez. Vizsgálják meg:

- a költségek alakulását fontosabb költségnemenként,
- a költségek értékelésénél és tervezésénél milyen tényezőket kell figyelembe venni,
- a költségek kihatását a forgalom alakulására,
- az egyes költségek változásának hatását más költségekre,
- a költségalakulás távlati kihatását.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A kereskedelmi vállalkozásoknál az áruk forgalmazása munkaerő- és eszközráfordítással jár. Fizetik a munkabért, a szállítási, világítási, fűtési, csomagolási, telefon- és egyéb költségeket. A ráfordítások pénzben kifejezett értékét költségnek nevezzük.

A költségekben jut kifejezésre, hogy mibe kerül, mennyi ráfordítással valósulhat meg a kereskedelmi tevékenység.

A vállalkozásoknak kiemelten fontos feladata a költségekkel való ésszerű gazdálkodás, a költségek alakulásának folyamatos ellenőrzése. Ehhez ismerni kell a költségeket megjelenésük, felmerülési helyük szerint, majd az áttekinthetőség érdekében ezekből a sokféle címen megjelenő költségekből csoportokat kell képezni.

1. A vállalkozásoknál felmerülő költségek megjelenési forma szerint

- Anyagjellegű ráfordítások (irodaszerek, nyomtatványok, tisztítószer, csomagolóanyagok). Könyvviteli szempontból az anyagjellegű ráfordítások közé sorolandó az eladott áruk beszerzési értéke is.
- Személyi jellegű ráfordítások (munkabér, társadalombiztosítási járulék, ebéd-hozzájárulás, üdülési hozzájárulás stb.).

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE

- Értékcsökkenési leírás. A vállalkozások 1 évnél hosszabb ideig szolgáló eszközeinek értéke nem térül meg azonnal az árbevételben. Értéküket fel kell osztani azokra az évekre, melyekben a vállalkozás előreláthatólag használni fogja ezeket. Ennek pénzben kifejezett értéke az értékcsökkenési leírás.
- Egyéb költségek (bankköltség, biztosítási díjak stb.)

Az eladott áruk beszerzési értékén kívüli anyagjellegű ráfordításokat, a személyi jellegű ráfordításokat és az értékcsökkenési leírást együtt forgalmazási költségnek nevezzük.

A nyereség képződésének folyamatában alapvető jelentősége van a ráfordításoknak. Ennek megértéséhez vizsgáljuk meg a nyereségképződés leegyszerűsített modelljét.

$$\text{BEVÉTELEK} - \text{RÁFORDÍTÁSOK} = \pm \text{EREDMÉNY}$$

A fentiekből az következik, hogy a ráfordítások mechanikus mérséklése az eredmény növelésének lehetőségét jelenti. Ez a szemlélet azonban egyoldalú.

2. A költségek értékelésének és tervezésének szempontjai

- A költségek kihatását a forgalom alakulására. Az ésszerű költséggazdálkodás nem jelenti a költségek mindenáron való csökkentését. Ha egy vállalkozás nem végez reklámozási tevékenységet, nincs reklámköltsége sem. Ugyanakkor a forgalom jelentősen visszaeshet, ami a nyereség csökkenését vonja maga után.
- Egyes költségek változásának hatását más költségekre. Hibás vezetői döntés az, amely megtiltja a vállalkozásban a hivatalos telefonálást mint költségnövelő tényezőt, mivel a feladatok megoldása megkívánja az üzleti kommunikációt. A telefonköltség csökkenhet, de a közlekedési, kiküldetési, postai költség jelentősen megemelkedhet. Ezért vizsgálni kell az egyes költségek változásának hatását más költségekre.
- A költségalakulás távlati hatását. A költségek általában rövid távon csökkentik, hosszabb távon növelhetik a vállalkozások nyereségét. Általánosan megfogalmazhatjuk, hogy a költséggazdálkodás akkor racionális, ha a költségek a forgalom növekedésével növekednek, de a növekedés üteme nem éri el a forgalomnövekedés ütemét.

3. A költségek alakulására ható tényezők

- A költségekre hat a *forgalom változása*. Általában nagyobb forgalmat csak nagyobb költséggel lehet lebonyolítani, azonban elvárható, hogy a forgalom növekedési üteme magasabb legyen, mint a költségeké.

- Hatással van költségekre a *forgalom összetétele*. Amennyiben a forgalom részaránya eltolódik a magasabb vagy az alacsonyabb költségigényességű cikkek felé, az költségváltozást okoz. Képzeljük el, ha egy élelmiszerüzlet megszűnteti csemegeosztályát, és helyette önkiszolgáló formában, előrecsomagolt termékeket forgalmaz. Ez bizonyosan költségcsökkenést okoz, mivel a létszámszükséglet alacsonyabb, alacsonyabb létszám mellett alacsonyabb a bérköltség. A kevesebb gép kevesebb karbantartást, kisebb energiafelhasználását igényel stb.
- *Az árukészlet nagysága és összetétele* közvetlenül befolyásolja a költségeket. Alacsonyabb készlet csökkenti az árumegóvási, raktározási költségeket, hitelből való vásárlás esetén csökken a kamatköltség stb.
- Hatással van a költségekre a *költségtényezők árának változása*. Ha növekszik a villamosenergia, a gáz vagy bármilyen más közszolgáltatás ára, úgy az automatikusan növeli a vállalkozás költségeit.
- Jelentős költségmegtakarítást lehet elérni a *kereskedelmi munka átgondolt szervezésével*. Például jelentős létszám, ezen keresztül munkabérek költség takarítható meg, ha a forgalom hullámvásárlásához igazodik a dolgozók munkaidő-beosztása.

Összefoglalásként válasz a felvetett esetre

Az üzlet gazdasági egyensúlyának romlása elsősorban a nyeresége csökkenésére vezethető vissza. A nyereség csökkenésének okai:

- abszolút értékben növekedtek a forgalmazási költségek,
- romlott a költségszínvonal, a költségek jobban növekedtek, mint a nettó árbevétel,
- a forgalom eltolódott a költségigényesebb termékek felé,
- egyszeri, hosszú távú célkitűzéseket szolgáló, jelentősebb költségfelhasználásra került sor.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Ismételje át a költségnemekről tanultakat! Mint láttuk, a költségnem gyűjtőfogalom, sokféle költséget foglal magába. Legtöbbször a költség elnevezése utal a csoportra. Ennek alapján rendezze a költségeket a megadott költségcsoportokba a kijelölt táblázatba!

- üzem- és fenntartási anyagköltség
- étkeztetési hozzájárulás
- végkielégítés
- megbízási díjak összege
- nyomtatvány, irodaszer
- dolgozók bérköltsége

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE

- igénybe vett anyagjellegű szolgáltatás értéke
- napidíj
- tiszteletdíjak
- vásárolt energia
- reprezentációs költség
- bérjárulékok
- eladott áruk beszerzési értéke

Anyagjellegű ráfordítások	Személyi jellegű ráfordítás összesen

2. feladat

Írja le a fenti költségek közül melyek sorolhatók a forgalmazási költségek csoportjába!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

3. feladat

Írja le, hogy a költségek értékelésénél és tervezésénél milyen szempontokat mérlegelne! Keressen azokat alátámasztó szituációkat és azokat beszélje meg osztálytársaival!

4. feladat

Akkor racionális a költséggazdálkodás, ha a költségek növekedési üteme nem éri el a forgalom növekedését. Írjon erre konkrét példákat!

5. feladat

Gondolja át újra, milyen intézkedésekkel csökkenthetők a költségek? A költségek alakulására ható tényezők ismeretében gyűjtsön olyan lehetőségeket, amelyek racionálisak, és a költségek növekedése ellen hatnak! Válaszát írja le a kijelölt helyre!

Megoldás

1. feladat

Anyagjellegű ráfordítások: üzem- és fenntartási anyagköltség, nyomtatvány, irodaszer, igénybe vett anyagjellegű szolgáltatás értéke, vásárolt energia, eladott áruk beszerzési értéke.

Személyi jellegű ráfordítás összesen: étkeztetési hozzájárulás, végkielégítés, megbízási díjak összege, dolgozók bérköltsége, napidíj, tiszteletdíjak, reprezentációs költség, bérjárulékok.

2. feladat

Az eladott áruk beszerzési értékén kívül valamennyi költség.

3. feladat

- A költségek kihatását a forgalom alakulására.
- Egyes költségek változásának hatását más költségekre.
- A költségalakulás távlati hatását.

4. feladat

- A forgalom dinamikája 107%, a költségek dinamikája 105%.
- A forgalom dinamikája 98%, a költségek dinamikája 94%.
- A forgalom dinamikája 101%, a költségek nem változtak.

5. feladat

Költségcsökkentés lehetőségei:

- Az ésszerűség határáig világítás, fűtés, energia megtakarítás
- Takarékoskodás a kiküldetési, telefon költségekkel,
- A saját gépkocsi használat mérsékelése.
- A selejtezési költség csökkentése fokozott áruvédelemmel. Stb.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Egy kereskedelmi vállalkozás személyi jellegű ráfordításainak következő adatait ismerjük. Számítsa ki a kijelölt helyen a táblázat hiányzó adatait (adatok: ezer Ft-ban)!

Megnevezés	Beszámolási év
Béreköltség	73 857
Ebből: - a dolgozók béreköltsége	54 287
- megbízási díjak összege	
Egyéb személyi jellegű egyéb ráfordítások	
Ebből: - étkeztetési hozzájárulás	1 890
- végkielégítés	46
- napidíj	62
- betegszabadság	360
- tiszteletdíjak	1 322
- reprezentációs költség	1 620
- egyéb (saját gépkocsihasználat)	840
Bérfelrakások	30 126
Személyi jellegű ráfordítás összesen	

2. feladat

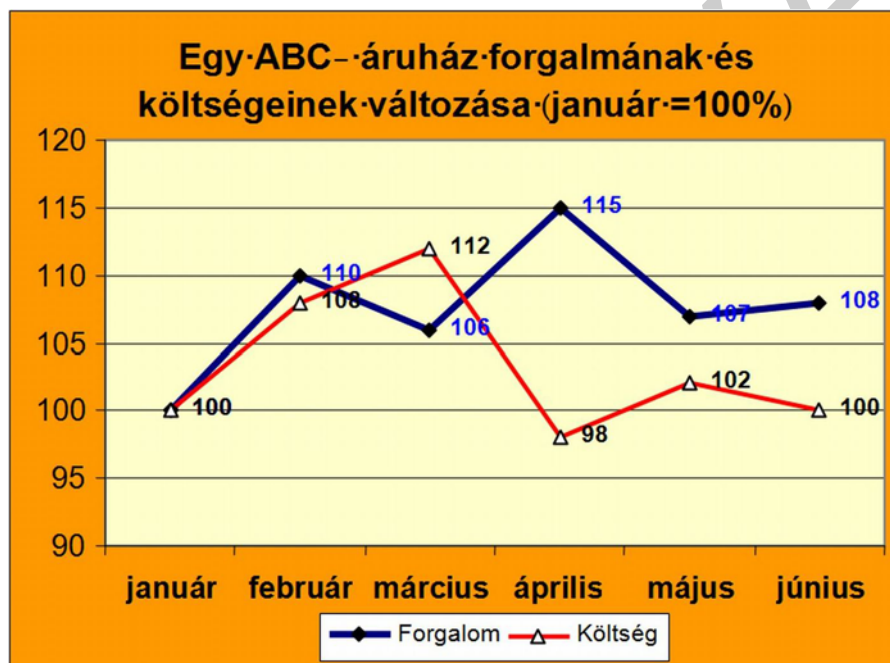
A következő táblázatban egy vállalkozás üzleti eredményének kimutatásához szükséges adatokat találja. Határozza meg a táblázatból a forgalmazási költségeket!

Tételszám	A tétel megnevezése	Tárgyév
I.	Értékesítési nettó árbevétel	193 750
II.	Egyéb bevételek	1 089
III.	Aktivált saját teljesítmények értéke	-
IV.	Anyagjellegű ráfordítások	148 800
	- eladott áruk beszerzési értéke	116 550
	- üzem- és fenntartási anyagköltség	15 470
	- nyomtatvány, irodaszer	4 320
	- anyagjellegű szolgáltatás értéke	540
	- vásárolt energia	6 400
	- egyéb anyagjellegű ráfordítás	5420
V.	Személyi jellegű ráfordítások	22 950
	- dolgozók bérköltsége	15 200
	- étkeztetési hozzájárulás	620
	- betegszabadság	1 300
	- tiszteletdíjak	1 240
	- reprezentációs költség	840
	- bérjárulékok	3750
VI.	Értékcsökkenési leírás	2 700
VII.	Egyéb ráfordítások	1 600
A	Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	18 789

Mellékszámítás:

3. feladat

Egy ABC-áruház forgalmának és költségeinek alakulásáról kapunk képet a következő grafikonról. Írja le, hogy melyik hónapban mondható racionálisnak, és melyikben nem az üzleti költséggazdálkodás. Válaszát indokolja írásban!

1. ábra

Racionálisnak mondható a költséggazdálkodás: _____

mivel: _____

A grafikon adataiból következtetve nem volt racionális a költséggazdálkodás: _____

mivel: _____

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Megbízási díjak: $73\,857 - 54\,287 = 19\,570$ ezer Ft

Egyéb személyi jellegű ráfordítások: $1\,890 + 46 + 62 + 360 + 1\,322 + 1\,620 + 840 = 6\,140$ ezer Ft

Személyi jellegű ráfordítás összesen: $73\,857 + 6\,140 + 30\,126 = 110\,123$ ezer Ft

2. feladat

Forgalmazási költség: $148\,800 - 116\,550 + 22\,950 + 2\,700 = 57\,900$ ezer Ft

3. feladat

Racionálisnak mondható a költséggazdálkodás: januárban, márciusban, áprilisban, májusban és júniusban,

mivel: a forgalom növekedési üteme meghaladta a költségek növekedésének ütemét.

A grafikonban szereplő adatokból következtetve nem volt racionális a költséggazdálkodás: februárban,

mivel: a költségek növekedési üteme haladta meg a forgalom növekedési ütemét.

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSÉNEK ÉS TERVEZÉSÉNEK STATISZTIKAI MÓDSZEREI

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Ön egy kereskedelmi vállalkozás tulajdonosa. Üzletvezetője családjával külföldre költözik, ezért kénytelen felmondani állását. Megkéri távozó munkatársát, hogy mutassa be az utódjának, hogy a vállalkozás költségeit az üzletben milyen statisztikai mutatószámokkal és módszerekkel elemzik.

Ugyanakkor megkéri az új üzletvezetőjét, hogy a megismert mutatószámokkal és módszerekkel racionalizálja üzletük költséggazdálkodását. Az üzletvezető végezzen költségelemzést, majd készítsen tervjavaslatot a ráfordításokkal való ésszerű gazdálkodásra. Az elemzés és a tervezés terjedjen ki az egyes költségnemekre!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A költségek alakulásának mérése, elemzése fontos feladat, hiszen a vállalkozások nyereségtömeg-képződésének és -növelésének egyik lényeges eszköze az ésszerű költségfelhasználás.

A költségeket megjelenési formájuk szerint költségnemenként rendeztük. Költségnemek: az *anyagjellegű ráfordítások, a személyi jellegű ráfordítások és az értékcsökkenési leírás.*

Az anyagjellegű ráfordítások legjelentősebb része az eladott áruk beszerzési értéke, amelyet azért célszerű külön vizsgálni, mert ennek ismeretében lehet kimutatni a kereskedelem hasznát: az *árréstömeget.*

Megnevezés	Egység
Nettó árbevétel	100
– Eladott áruk beszerzési értéke	70
Árréstömeg	30

Az eladott áruk beszerzési értékén kívüli anyagjellegű ráfordításokat, a személyi jellegű ráfordításokat és az értékcsökkenési leírást együtt forgalmazási költségnek nevezzük.

A fenti csoportosításba nem illenek az egyéb ráfordítások. Ezek az alaptevékenységhez szorosan nem kapcsolódó, de a gazdálkodás során általában megjelenő eszközfelhasználások, pl.: értékesített tárgyi eszközök könyvszerinti értéke, értékvesztések, terven felüli értékcsökkenés, behajthatatlan követelés leírt összege stb. Ezek figyelembevételével készített táblázatból válik láthatóvá az árréstömeg, a költségek és az eredmény szoros kapcsolata.

Megnevezés	Egység
Nettó árbevétel	100
– Eladott áruk beszerzési értéke	70
Árréstömeg	30
– Forgalmazási költségek és egyéb ráfordítások	20
Üzleti tevékenység eredménye	10

A költségekkel való ésszerű gazdálkodás megköveteli, hogy a vállalkozók alkalmanként vagy rendszeresen vizsgálják költségeik alakulását. A költségelemzéshez a statisztika többféle mutatóval nyújt segítséget.

A költségek elemzése során abszolút és relatív mutatókat alkalmazhatunk.

- Az abszolút mutatóknál azonos tartalmú adatokat (költségeket) hasonlítunk össze.
- A relatív mutatók intenzitási viszonyszámok, amelyek számításánál különböző tartalmú, de egymással logikai kapcsolatban lévő adatokat hasonlítunk össze.

1. Költségelemzés abszolút adatokkal

1.1. A költségek időbeni változása:

Az üzletek feladataikat, cselekedeteiket, eredményeiket legtöbb esetben a múltban elért eseményekhez hasonlítják. Ebből vonnak le következtetéseket arra vonatkozóan, hogy jobban, rosszabbul vagy változatlanul teljesítenek, dolgoznak, végzik tevékenységeiket. A számszerűsíthető adatok esetében (pl. a költségek esetében is) képezhető az adatok különbsége vagy aránya.

a. Az időbeni összehasonlításra a dinamikus viszonzyszám szolgál.

A dinamikus viszonzyszám azt fejezi ki, hogy a tárgyidőszak adata hányszorosa (százalékos formában hány százaléka) a bázisidőszak adatának. Úgy is értelmezhetjük, hogy a tárgyidőszak adata hány százalékkal magasabb, avagy alacsonyabb a bázisidőszak adatánál.

$$\text{Költségdinamika} = \frac{\text{Tárgyidőszak költségeinek összege}}{\text{Bázisidőszak költségeinek összege}}$$

Feladat: üzletének február havi villamosenergia-részszámlája 34 800 Ft volt, a március havi 42 500 Ft. Számítsa ki, hogyan változott a villamos energia felhasználása februárról márciusra!

$$V_d = \frac{42500}{34800} = 122,1\%$$

Szöveges értelmezés: A villamosenergia-felhasználás februárról márciusra 22,1%-kal emelkedett.

b. A költségek időbeli vizsgálatához idősorok esetében használhatjuk a dinamikus viszonzyszám két formáját: a bázis- és a láncviszonzyszámokat.

A bázisviszonzyszám a bázisul választott időponthoz, illetve időszak adatához képest a változás mértékét fejezi ki. Általánosan:

$$\frac{a_1}{a_0}; \frac{a_2}{a_0}; \frac{a_3}{a_0}; \frac{a_4}{a_0}; \frac{a_5}{a_0}; \dots; \frac{a_n}{a_0}$$

A láncviszonzyszámok számításánál a viszonyítási alap minden viszonzyszámnál más. A láncviszonzyszámok a változást ütemét fejezik ki. Általánosan:

$$\frac{a_1}{a_0}; \frac{a_2}{a_1}; \frac{a_3}{a_2}; \frac{a_4}{a_3}; \frac{a_5}{a_4}; \dots; \frac{a_n}{a_{n-1}}$$

Feladat: Egy vállalkozás ráfordításainak alakulása:

Időszak	Ráfordítások ezer Ft-ban	Változás 2005=100%	Változás Előző év = 100%
2005	50,0	100,0	-
2006	70,0	140,0	140,0
2007	62,0	124,0	88,6
2008	124,0	248,0	200,0
2009	82,0	164,0	66,1
2010	95,0	190,0	115,9

	Bázisviszonyszámok	Láncviszonyszámok
- 2005. év	100,0 %	-
- 2006. év	70 : 50 = 140,0 %	70 : 50 = 140,0 %
- 2007. év	62 : 50 = 124,0 %	62 : 70 = 88,6%
- 2008. év	124 : 50 = 248,0 %	124 : 62 = 200,0%
- 2009. év	82 : 50 = 164,0 %	82 : 124 = 66,1%
- 2010. év	95 : 50 = 190,0 %	95 : 82 = 115,9%

Szöveges értelmezés: A ráfordítások a vizsgált hat év alatt eltérő ütemben, majdnem duplájára nőttek. Különösen magas a növekedés üteme 2005–2006, valamint 2007 és 2008 évek között.

c. A költségek tervezéséhez alkalmazható viszonzszám

A tervfeladat-viszonyszám megmutatja, hogy a tervezett adat milyen mértékű fejlődést, változást irányoz elő az elmúlt időszak adatahoz viszonyítva. Ismeretében a tervezett költség a költségek tervfeladat-viszonyszámának átrendezésével határozható meg.

$\text{Tervfeladat - viszonzszám} = \frac{\text{Tervezett adat}}{\text{Bázisidőszak adata}}$	$V_{tf} = \frac{a_t}{a_0}$
--	----------------------------

<p>Tervezett költség = Bázisidőszak költsége x Költség tervfeladat-viszonyszáma</p>

Feladat: Egy áruház 2009. évi költségeinek összege 18 900 ezer Ft. 2010. évre a költségek összegét 3,2%-kal tervezik növelni. Határozzuk meg a tervezett költséget!

Tervezett költség: $18\,900 \times 1,032 = 19\,504,8$ ezer Ft.

d. A költségek tervteljesítésének vizsgálata

A kereskedelemben mindenképpen célszerű értékelni legalább a kiemelt költségtényezők tényleges alakulását a kitűzött tervekhez is.

A tervteljesítés számszerű és számokkal ki nem mutatható vizsgálatával egyrészt képet nyerünk tervünk pontosságáról, másrészt sok olyan tényező kerülhet felszínre, amelyek a tervek készítésének időpontjában még nem voltak prognosztizálhatók. Ezeket a későbbi munkánk során használhatjuk fel.

A tervteljesítési viszonyszám a ténylegesen elért eredmény arányát fejezi ki a tervhez képest.

$$\text{Tervteljesítési viszonyszám} = \frac{\text{Tényleges adat}}{\text{Tervezett adat}} \quad V_{tt} = \frac{a_1}{a_t}$$

Feladat: Egy áruház költségeinek összege a bázisidőszakban 64 millió Ft volt. A tervidőszakra a jövedelmezőségi tervükben 72 millió Ft-os költséggel számoltak, ezzel szemben a tényleges költségek összege 72,5 millió Ft lett.

Számítsa ki a költségösszeg terv szerinti és tényleges alakulását jellemző mutatókat!

- Tervfeladat-viszonyszám: $72 : 64 = 112,5\%$
- Tervteljesítési viszonyszám: $72,5 : 72 = 100,7\%$
- Dinamikus viszonyszám is számítható: $72,5 : 64 = 113,3\%$

Szöveges értelmezés: Az áruház költségeinek összegét 12,5%-kal tervezte növelni. Tervétől eltérően csekély mértékben magasabb költségekkel tudta feladatát megoldani, ezért a költségek az előző időszakhoz viszonyítva 13,3%-kal emelkedett.

1.2. A költségek szerkezetének vizsgálata

A költségek szerkezetét megoszlási viszonyszámok segítségével vizsgálhatjuk.

A megoszlási viszonyszám a sokaság egyes csoportjainak arányát fejezi ki a sokaság egészéhez képest.

$$\text{Megoszlási viszonyszám} = \frac{\text{A sokaság részadata}}{\text{A sokaság egésze}} \quad V_m = \frac{a_r}{a_e}$$

Feladat: Egy vállalkozás az igénybe vett szolgáltatások költségeiről a következő kimutatást készítette a bázisidőszakban:

Megnevezés	E Ft-ban
Bérleti díjak	9 355
Számítástechnikai szervezési szolgáltatás	84
Hirdetés, reklámköltségek	5 843
Propagandaköltségek	954
Karbantartási költségek	8 045
Szállítás–rakodás, raktározás költségei	14 461
Oktatás és továbbképzés költségei	193
Utazás és kiküldetési költségek	2 225
Összesen	41 110

Számítsa ki az igénybe vett szolgáltatások költségeinek százalékos megoszlását!

Megoszlási viszonyszámok:

- $9\,355 : 41\,110 = 22,8\%$ $84 : 41\,110 = 0,2\%$ $5\,843 : 41\,110 = 14,2\%$
- $954 : 41\,110 = 2,3\%$ $8\,045 : 41\,110 = 19,6\%$ $14\,461 : 41\,110 = 35,2\%$
- $193 : 41\,110 = 0,4\%$ $2\,225 : 41\,110 = 5,4\%$

Szöveges értelmezés: Az igénybevett szolgáltatások legnagyobb hányadát, 35,2%-át a szállítás–rakodás, raktározás költségei teszi ki. Jelentős költségtényező még a bérleti díjak és a karbantartási költségek. Az összköltség minden 100 Ft-jából 22,8 Ft-ot az előbbi, 19,6 Ft-ot az utóbbi tesz ki. Az összköltségen belüli arányt tekintve szinte elhanyagolható a számítástechnikai szervezési szolgáltatás 0,2%-os hányada és az oktatás és továbbképzés költségeinek 0,4%-os megoszlása.

2. Költségelemzés relatív mutatókkal

A statisztikában az intenzitási viszonyszámokat relatív mutatónak is nevezzük. A költségelemzésnél is használunk ilyen relatív mutatókat, leggyakrabban a költségszínvonal mutatót.

2.1. Költségszínvonal. A forgalmazás során költségek merülnek fel. A nettó árbevétel és a költségek között szoros kapcsolat van. Általában nagyobb nettó árbevételt csak nagyobb költségráfordítással bonyolítható le. A nettó árbevétel és a költségek közötti összefüggést a költségszínvonal–mutató fejezi ki.

$$\text{Költségszínvonal} = \frac{\text{Költségek összege}}{\text{Nettó árbevétel}}$$

A költségszínvonal-mutató mértékegysége: százalék.

Nézzük a következő példát: egy üzlet nettó árbevétele 185 000 ezer Ft, a költségek összege 20 000 ezer Ft. Határozza meg a költségszínvonal mutatóját!

Költségszínvonal: $20\,000 : 185\,000 = 10,8\%$ Szöveges értelmezés: A költségek összege a nettó árbevétel 10,8%-a, vagy minden 100 Ft nettó árbevétel eléréséhez 10,8 Ft a költségfelhasználás.

a. A költségszínvonal-változás üteme

A költségszínvonal változásának ütemét a két időszak költségszínvonal-mutatóiból képzett dinamikus viszonyzámból mutatjuk ki.

$$\text{A költségszínvonal változása} = \frac{\text{Beszámolási időszak költségszínvonala}}{\text{Bázisidőszak költségszínvonala}}$$

Az intenzitási viszonyszámok dinamikája a viszonyzámtört számlálójában és nevezőjében szereplő mutatószámok dinamikájának hányadosaként is kiszámítható.

$$\text{A költségszínvonal változás} = \frac{\text{Költségek változása}}{\text{Nettó árbevétel változása}}$$

A fentiekből meghatározható a költségszínvonal-változás üteme.

$$\text{Költségszínvonal-változás üteme} = \text{Költségszínvonal változása} - 100$$

A mutató azt jelzi, hogy a költségszínvonal hány százalékkal haladja meg a megelőző évit. A mutató akkor kedvező, ha értéke negatív.

Feladat: Egy vállalkozás bázisidőszaki költségszínvonala 12,4%, a beszámolási időszak költségszínvonala 12,0. Határozza meg a költségszínvonal-változás ütemét!

A költségszínvonal dinamikája: $12 : 12,4 = 96,8\%$

A költségszínvonal-változás üteme: $96,8 - 100 = -3,2\%$

Szöveges értelmezés: a költségszínvonal a bázisidőszakra a beszámolási időszakra 3,2%-kal csökkent.

b. A költségszínvonal-változás mértéke

A költségszínvonal-változás mértéke azt mutatja meg, hogy a beszámolási időszak költségszínvonala hány százalékponttal haladja meg vagy marad el a bázisidőszakétól.

(A statisztika a százalékos mutatók különbségének értelmezésénél a százalékpontos megkülönböztetést alkalmazza, megkülönböztetve a mutatót a dinamikától, a változás ütemétől.)

$$A \text{ költségszínvonal-változás mértéke} = \frac{\text{Tárgyidőszak költségszínvonala} - \text{Bázisidőszak költségszínvonala}}{\text{Bázisidőszak költségszínvonala}}$$

Fenti példát tekintve: $12 - 12,4 = -0,4\%$. A költségszínvonal-csökkenés mértéke 0,4 százalékpont.

2.2. Költségrugalmassági együttható (költségvonat)

A forgalom és a költség együttes változását mutatja a költségvonat, vagy más néven a költségrugalmassági együttható is, amely azt jelzi, hogy 1% forgalomnövekedésre hány százalék költségnövekedés jut.

$$\text{Költségvonat} = \text{Költségnövekedés százaléka} : \text{Forgalomnövekedés százaléka}$$

Feladat: Egy üzlet forgalma a vizsgált időszakban 11,9%-kal emelkedett, miközben a költségek növekedési üteme 4,4%. Határozzuk meg az 1%-os forgalomnövekedésre jutó költségnövekedést!

$4,4 : 11,9 = 0,37\%$ A mutató értelmezése: Az ABC-áruházban 1%-os forgalomnövekedés esetén a költségek 0,37%-kal emelkedtek.

Ha a mutató értéke 1-nél nagyobb, az azt jelenti, hogy a költség növekedésének üteme meghaladja a nettó árbevétel növekedési ütemét. Ez hosszú távon nem racionális!

Ha a mutató értéke 1-nél kisebb, az azt jelenti, hogy a költség növekedési üteme nem éri el a nettó árbevétel növekedési ütemét, ekkor hatékony a költséggazdálkodás.

3. A költségek tervezése

A költségek tervezésénél figyelembe kell venni:

- a forgalom nagyságát,
- a forgalom szerkezetét,
- az egyes költségtényezők árainak alakulását,
- a hálózat jellemzőit,
- a kereskedelmi munka szervezettségét.

3.1. A forgalom figyelembevétele a költségek tervezésénél

A forgalom növekedése általában költségnövekedést von maga után. A tervezésnél jól alkalmazható mutató a költségrugalmassági együttható.

Feladat: Egy vállalkozás 8%-kal tervezi növelni a forgalmát. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján 1% forgalomnövekedés költségvonzata 0,4%. Határozzuk meg a költségek tervfeladat–viszonyszámát!

$$8 \times 0,4 = 3,2\% \quad \text{Tervfeladat–viszonyszám: } 103,2\%$$

3.2. A költségek tervezésénél további tényezőket is elemezni kell. Például, ha várhatóan emelkednek a költségtarifák (üzemanyagárak, fűtés, világítás költségei stb.), az igénybevétel mértékétől függetlenül, változatlan mennyiség felhasználása esetén is növekedni fog értékben a költség. De a költségek alakulására kihatnak a hálózat jellemzői és a kereskedelmi munka szervezettsége is.

Összefüggő feladat: Egy ruházati üzlet nettó árbevételének és forgalmazási költségeinek ismeretében számítsa ki valamennyi megismert mutatót és értelmezze azokat!

Megnevezés	Mértékegység	Bázisidőszak	Beszámolási időszak
Nettó árbevétel	millió Ft	200 000,0	220 000,0
Forgalmazási költségek	millió Ft	20 000,0	21 560,0

Számítható mutatók:

Megnevezés	Megoldás
Nettó árbevétel változása	$220\,000 : 200\,000 = 110,0\%$
Költségváltozás M Ft-ban	$21\,560 - 20\,000 = 1560 \text{ ezer Ft}$
Költségváltozás %-ban	$21560 : 20000 = 107,8\%$
Bázis költség szintén %-ban	$20\,000 : 200\,000 = 10\%$
Beszámolási költség szintén %-ban	$21\,560 : 220\,000 = 9,8\%$
Költség szintén-változás	$9,8 : 10 = 98,0\%$
vagy	$1,078 : 1,1 = 98,0$
Költség szintén-változás üteme	$98 - 100 = -2\%$
Költség szintén-változás mértéke	$9,8 - 10 = -0,2 \text{ százalékpont}$
Költségvonzat	$7,8 : 10 = 0,78\%$

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE

Szöveges értelmezés: A vizsgált időszakban a ruházati üzlet költséggazdálkodása hatékony volt. Bár a költségek abszolút értékben 1560 ezer Ft-tal, 7,8%-kal emelkedtek, azonban a nettó árbevétel arányában jelentős a javulás. A költségszínvonal 2%-kal csökkent, a változás mértéke 0,2 százalékpont. A bázisidőszakban 100 Ft nettó árbevétel eléréséhez 10 Ft-os költségfelhasználás járt, a beszámolási időszakban 9,8 Ft. Ebből következik, hogy a vizsgált két évben 1%-os nettó árbevétel-változás esetén a költségek 0,78%-kal emelkednek.

Összefoglalásként válasz a felvetett esetre

Statisztikai mutatószámok:

Abszolút mutatók: költségek dinamikus-, tervfeladat-, tervteljesítési viszonyyszáma, a költségek szerkezetét bemutató megoszlási viszonyyszám.

Relatív mutatók: költségszínvonal, költségvonzat stb.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

A költségeket elemezhetjük önmagukban, megjelenési formájukban dinamikus viszonyyszámok segítségével.

A dinamikus viszonyyszám időbeli változást vizsgál, ugyanazon jelenség két különböző időszakra vagy időpontra vonatkozó adatának egymáshoz való arányát fejezi ki. A viszonyítandó adat: a tárgyidőszak adata (gyakran találkozunk a beszámolási időszak elnevezéssel is!). A viszonyítás alapja: a bázisidőszak adata.

1.1. Egy telefontársaság számlája szerint egy vállalkozás második negyedévi belföldi hívásdíja 258 500 Ft volt, amely 6%-kal magasabb, mint az első negyedévben volt. Számítsa ki a vállalkozás első negyedévi telefondíját!

1.2. Egy ABC-áruház március havi villamosenergia-felhasználása 264 000 Ft. Április hónapban a felhasználás 5%-kal volt magasabb. Számítsa ki az április havi számla értékét!

1.3. Egy vállalkozás ráfordításainak alakulása az első félévben:

Időszak	Ráfordítások millió Ft-ban
2005	85,0
2006	90,0
2007	115,0
2008	110,0
2009	128,0
2010	142,0

Számítsa ki a költségek százalékos változását január hónaphoz és az előző hónaphoz viszonyítva!

MUNKAMINTA

2. feladat

Ismételje át a tervfeladat és a tervteljesítési viszonyszámokról tanultakat, majd oldja meg a következő feladatokat!

A tervfeladat viszonyszám megmutatja, hogy a tervezett adat milyen mértékű fejlődést, változást irányoz elő az elmúlt időszak adatához viszonyítva.

A tervteljesítési viszonyszám a ténylegesen elért eredmény arányát fejezi ki a tervhez képest.

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE

2.1. Egy vállalkozás bázisidőszaki nyomtatvány- és irodaszerkölsége 3200 E Ft volt. A tervidőszakra 15%-os költségmegtakarítást irányoztak elő. Tervüket kizárólag a beszerzési árak emelkedése miatt nem tudták megvalósítani. A tényleges nyomtatványkölség az árváltozások következtében 120 E Ft-tal lett magasabb, mint a tervezett. Számítsa ki a tervezett és tényleges nyomtatványkölséget!

Állapítsa meg, hány százalékkal változott a kölség a beszámolási időszakban a bázis-, illetve a tervidőszakhoz képest!

Blank area for calculations, overlaid with a large diagonal watermark reading 'MINTAVÁNY'.

3. feladat

Ismételje át a megoszlási viszonzszámokról tanultakat, majd oldja meg a következő feladatokat!

A statisztikai sokaság szerkezetét a megoszlási viszonzszám vizsgálja. A megoszlási viszonzszám a sokaság egyes csoportjainak arányát fejezi ki a sokaság egészéhez képest.

3.1. Egy kereskedelmi tevékenységet folytató kft. forgalmazási kölségei két év vonatkozásában a következőképpen alakultak:

Kölségneve	Bázisév	Tárgyév
	E Ft	
Anyagjellegű ráfordítások (elábé nélkül)	6 420	7 383
Személyi jellegű ráfordítások	22 100	24 973
Értékcsökkenés	7 257	7 836
Összesen	35 777	40 192

Vizsgálja meg a forgalmazási költségek szerkezetének alakulását dinamikus és megoszlási viszonyszámok segítségével!

4. feladat

Ismételje át az intenzitási viszonyszámokról tanultakat, majd oldja meg a következő feladatokat!

Vannak olyan viszonyszámok, amelyek számításánál eltérő jellegű, különböző jelenségek adatait kell összehasonlítani. Ezek gyűjtőneve az intenzitási viszonyszám. Az intenzitási viszonyszám két különböző jelenség adatát veti egybe, amelyek egymással logikai, közgazdasági kapcsolatban vannak.

4.1. Egy vállalkozás nettó árbevétele 526 M Ft. A forgalmazási költségek összege 55,1 M Ft. Számítsa ki a forgalmazási költségek színvonalát!

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE

4.2. Egy áruház személyi jellegű ráfordításainak összege 186,4 M Ft. A személyi jellegű ráfordítások színvonala a nettó árbevétel százalékában 8,1%. Számítsa ki az áruház nettó árbevételét!

4.3. Egy kft. nettó árbevétele és forgalmazási költségei az alapítás évétől a következőképpen alakultak:

Időszak	Nettó árbevétel	Forgalmazási költségek
	(millió Ft-ban)	
2007	145,0	18,9
2008	210,0	26,3
2009	325,0	45,5
2010	480,0	61,9

Számítsa ki az egyes évek forgalmazási költségeinek színvonalát, és határozza meg a színvonalváltozás évenkénti ütemét és mértékét!

MUNKATÉTEL

5. feladat

Gondolja végig, van-e különbség a beszerzés értéke és az eladott áruk beszerzési értéke között. Indokolja és rögzítse gondolatait!

Megoldás

1. feladat

1.1 Első negyedévi hívásdíj: $258\ 000 : 1,06 = 243\ 396\ \text{Ft}$

1.2 Április havi számla értéke: $264\ 000 \times 1,05 = 277\ 200\ \text{Ft}$

1.3 Egy vállalkozás ráfordításainak alakulása az I. félévben:

Időszak	Ráfordítások ezer Ft-ban	Változás Január = 100%	Változás Előző hó = 100%
2005	85,0	100,0	-
2006	90,0	$90 : 85 = 105,9$	$90 : 85 = 105,9$
2007	115,0	$115 : 85 = 135,3$	$115 : 90 = 127,8$
2008	110,0	$110 : 85 = 129,4$	$110 : 115 = 95,7$
2009	128,0	$128 : 85 = 150,6$	$128 : 110 = 116,4$
2010	142,0	$142 : 85 = 167,1$	$142 : 128 = 110,9$

A KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE

2. feladat

2.1 Tervezett nyomtatvány- és irodaszerkötség: $3\,200 \times 0,85 = 2\,720,0$ E Ft

Tényleges nyomtatvány- és irodaszerkötség: $2\,720 + 120 = 2\,840,0$ E Ft

Költségdinamika: $2\,840 : 3\,200 = 88,8\%$

Költségterv-teljesítés: $2\,840 : 2\,720 = 104,4\%$

3. feladat

3.1 Egy kft. forgalmazási költségeinek alakulása:

Költségnem	Bázisév		Tárgyév		Tárgyév a bázisév
	ezer Ft-ban	%-ban	ezer Ft-ban	%-ban	%-ában
Elábén kívüli anyagjellegű ráfordítások	6 420	17,9	7 383	18,4	115,0
Személyi jellegű ráfordítások	22 100	61,8	24 973	62,1	113,0
Értékcsökkenés	7 257	20,3	7 836	19,5	108,0
Összesen	35 777	100,0	40 192	100,0	112,3

- Bázisév megoszlása $6\,420 : 35\,777 = 17,9\%$ $22\,100 : 35\,777 = 61,8\%$
- $7\,257 : 35\,777 = 20,3\%$ vagy $100 - 17,9 - 61,8 = 20,3\%$
- Tárgyévi megoszlás: $7\,383 : 40\,192 = 18,4\%$ $24\,973 : 40\,192 = 62,1\%$
- $7\,836 : 40\,192 = 19,5\%$ vagy $100 - 18,4 - 62,1 = 19,5\%$
- Változás: $7\,383 : 6\,420 = 115,0\%$ $24\,973 : 22\,100 = 113,0\%$
- $7\,836 : 7\,257 = 108,0\%$ $40\,192 : 35\,777 = 112,3\%$

4. feladat

4.1 A forgalmazási költségek színvonala: $55,1 : 526 = 10,5\%$

4.2 Nettó árbevétel: $186,4 : 0,081 = 2\,301,2$ M Ft

4.3 Egy kft. adatai:

Időszak	Költségszínvonal %	A költségszínvonal-változás	
		üteme	mértéke
2004	13,0	-	-
2005	12,5	-3,8	-0,5
2006	14,0	+12,0	+1,5
2007	12,9	-7,9	-1,1

- Költségszínvonal: 2004. év $18,9 : 145 = 13,0\%$

2005. év $26,3 : 210 = 12,5\%$

2006. év $45,5 : 325 = 14,0\%$

2007. év $61,9 : 480 = 12,9\%$

- A változás évenkénti mértéke: 2005. év $12,5 - 13,0 = -0,5\%$

2006. év $14,0 - 12,5 = +1,5\%$

2007. év $12,9 - 14,0 = -1,1\%$

- A változás évenkénti üteme:

2005. év $12,5 : 13 = 96,2\%$ $96,2 - 100 = - 3,8\%$

2006. év $14 : 12,5 = 112,0\%$ $112 - 100 = + 12,0\%$

2007. év $12,9 : 14 = 92,1\%$ $92,1 - 100 = - 7,9\%$

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Egy áruház bázisévi forgalmazási költségeinek összege 180 M Ft. A forgalmazási költségek összege a beszámolási időszakban 12,0%-kal magasabb. Számítsa ki a beszámolási időszak forgalmazási költségeinek összegét!

2. feladat

Egy vállalkozás bolthelyiségeinek bérleti díja a beszámolási időszakban 3260 E Ft volt, 14%-kal magasabb, mint a bázisévben. Határozza meg, hogy milyen összegű bérleti díjat fizetett a vállalkozás a bázisévben!

3. feladat

Egy kereskedelmi és szolgáltató zrt. személyi jellegű ráfordításainak alakulása a következő (E Ft-ban). Számítsa ki, hogy a zrt. személyi jellegű ráfordításai hány százalékkal változtak tételenként és összesen a bázisévről a tárgyévre!

Megnevezés	Bázisév	Tárgyév
Béreköltség	73 857	91 952
Ebből: - a dolgozók béreköltsége	54 287	65 144
- megbízási díjak összege	19 570	26 808
Egyéb személyi jellegű ráfordítások	6 140	8 131
Ebből: - étkeztetési hozzájárulás	1 890	2 062
- végkielégítés	46	336
- napidíj	62	50
- betegszabadság	360	491
- tiszteletdíjak	1 322	2 145
- reprezentációs költség	1 620	1 845
- egyéb (saját gépkocsihasználat)	840	1 202
Bérfelrakások	30 126	32 848
Személyi jellegű ráfordítás összesen	110 123	132 931

4. feladat

Egy áruház forgalmazási költségei két év vonatkozásában a következőképpen alakultak. Vizsgálja meg a költségek időbeli alakulásának és szerkezetének alakulását, dinamikus és megoszlási viszonyszámok segítségével!

Költségcsoport	Bázisév		Beszámolási időszak		Változás %-ban
	E Ft-ban	%-ban	E Ft-ban	%-ban	
Elábén kívüli anyagjellegű ráfordítások	8 620		9 395		
Személyi jellegű ráfordítások	24 100		25 648		
Értékcsökkenés	10 257		9 954		
Összesen	42 977		44 997		

5. feladat

Egy áruház három osztályának nettó árbevétele és forgalmazási költségei a következők:

Osztály	Nettó árbevétel (M Ft)	Forgalmazási költségek (M Ft)	A forgalmazási költségek színvonala (%)
Élelmiszer	540,0	.	12,0
Konfekció		25,6	8,0
Híradástechnika	400,0	28,0	
Összesen		.	.

Számítsa ki a táblázat hiányzó adatait!

6. feladat

Egy vállalkozás két üzletének költséggazdálkodását hasonlítja össze a következő információk alapján:

Üzlet	Bázisidőszak		Tárgyidőszak	
	Nettó árbevétel (M Ft)	Forgalmazási költségek (M Ft)	Nettó árbevétel (M Ft)	Forgalmazási költségek (M Ft)
SZINVA ABC	420	47,5	510	52,0
BÜKK ABC	260	31,2	305	35,6
Összesen				

Számítsa ki áruházanként és együttesen a költségszínvonalakat és azok változását jelző mutatókat!

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Beszámolási időszak költsége: $180 \times 1,12 = 201,6 \text{ M Ft}$

2. feladat

Bérleti díj a bázisidőszakban: $3\,260 : 1,14 = 2\,860 \text{ M Ft}$

3. feladat

A zrt. személyi jellegű ráfordításának alakulása:

- 91 952 : 73 857 = 124,5%	65 144 : 54 287 = 120,0%
- 26 808 : 19 570 = 137,0%	8 131 : 6 140 = 132,4%
- 2 062 : 1 890 = 109,1%	336 : 46,0 = 730,4%
- 50 : 62 = 80,6%	491 : 360 = 136,4%
- 2 145 : 1 322 = 162,3%	1 845 : 1 620 = 113,9%
- 1 202 : 840 = 143,1%	32 848 : 30 126 = 109,0%
- 132 931 : 110 123 = 120,7%	

4. feladat

- Bázisév megoszlása:	$8\,620 : 42\,977 = 20,0\%$	$24\,100 : 42\,977 = 56,1\%$
- $10\,257 : 42\,977 = 23,9\%$	vagy $100 - 20 - 56,1 = 23,9\%$	
- Tárgyévi megoszlás:	$9\,395 : 44\,997 = 20,9\%$	$25\,648 : 44\,997 = 57,0\%$
- $9\,954 : 44\,997 = 22,1\%$	vagy $100 - 20,9 - 57 = 22,1\%$	
- Változás:	$9\,395 : 8\,620 = 109,0\%$	$25\,648 : 24\,100 = 106,4\%$
- $9\,954 : 10\,257 = 97,0\%$	$44\,997 : 42\,977 = 104,7\%$	

5. feladat

- Élelmiszerosztály forgalmazási költségei:	$540 \times 0,12 = 64,8 \text{ M Ft}$
- Konfekcióosztály nettó árbevétele:	$25,6 : 0,08 = 320,0 \text{ M Ft}$
- Híradás-technikai osztály költségshívonala:	$28 : 400 = 7,0 \%$
- Összes nettó árbevétel:	$540 + 320 + 400 = 1\,260,0 \text{ ezer Ft}$
- Összes forgalmazási költségek:	$64,8 + 25,6 + 28,0 = 118,4 \text{ ezer Ft}$
- Átlagos költségshívonal:	$118,4 : 1\,260 = 9,4\%$

6. feladat

Egy vállalkozás két üzletének költségmutatói:

- **Költségszínvonal a bázisban:**
 - Szinva ABC: $47,5 : 420 = 11,3\%$
 - Bükk ABC: $31,2 : 260 = 12,0\%$
 - Nettó árbevétel összesen: $420 + 260 = 680,0 \text{ M Ft}$
 - Forgalmazási költségek összesen: $47,5 + 31,2 = 78,7 \text{ M Ft}$
 - **Költségszínvonal:** $78,7 : 680 = 11,6\%$
- **Költségszínvonal a beszámolási időszakban:**
 - Szinva ABC: $52 : 510 = 10,2\%$
 - Bükk ABC: $35,6 : 305 = 11,7\%$
 - Nettó árbevétel összesen: $510 + 305 = 815,0 \text{ M Ft}$
 - Forgalmazási költségek összesen: $52 + 35,6 = 87,6 \text{ M Ft}$
 - **Költségszínvonal:** $87,6 : 815 = 10,7\%$
- **Költségszínvonal-változás mértéke:**
 - Szinva ABC: $10,2 - 11,3 = -1,1\%$
 - Bükk ABC: $11,7 - 12 = -0,3\%$
 - Együtt: $10,7 - 11,6 = -0,9\%$
- **Költségszínvonal-változás üteme:**
 - Szinva ABC: $10,2 : 11,3 = 90,3\%$ $90,3 - 100 = -9,7$
 - Bükk ABC: $11,7 : 12 = 97,5\%$ $97,5 - 100 = -2,5$
 - Együtt: $10,7 : 11,6 = 92,2\%$ $92,2 - 100 = -7,8\%$

Egy vállalkozás két üzletének költségmutatói:

Üzlet	Költségszínvonal		Költségszínvonal-változás	
	bázis	tény	mértéke (%)	üteme (%)
Szinva ABC	11,3	10,2	-1,1	-9,7
Bükk ABC	12,0	11,7	-0,3	-2,5
Összesen	11,6	10,7	-0,9	-7,8

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Kereskedelmi és vállalkozási ismeretek II., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1994.

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Kereskedelmi és vállalkozási ismeretek, Műszaki Kiadó, Budapest, 2006.

Horváthné Herbáth Mária – Stágel Imréné: Az áruforgalmi tevékenység tervezése, elemzése, hatása az eredményre, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. és a Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások főiskolája, Budapest, 2008.

Kristóf Lajos: Szervezés–vezetés a gazdasági–szolgáltatási szakterület számára, Képzőművészeti Kiadó és Nyomda Kft., Budapest, 1999.

Kristóf Lajos: Kereskedelmi és vállalkozási ismeretek Példatár, Műszaki Kiadó, Budapest, 2006.

Kristóf Lajos: Gazdasági számítások a kereskedelemben, Műszaki Kiadó, Budapest, 2008.

A(z) 0003–06 modul 011–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 341 01 0000 00 00	Kereskedő, boltvezető
51 213 01 0010 51 01	Eseményrögzítő
51 213 01 0010 51 02	Filmlaboráns
52 341 05 1000 00 00	Kereskedő
52 341 05 0100 52 01	Bútor- és lakástextil-kereskedő
52 341 05 0100 52 02	Élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő
52 341 05 0100 52 03	Ruházati kereskedő
52 341 07 0000 00 00	Kultúrcikk-kereskedő
52 725 01 0000 00 00	Látszerész és fotócikk-kereskedő
33 341 03 0010 33 01	Építőanyag-kereskedő
33 341 03 0010 33 02	Épületgépeszeti anyag- és alkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 03	Járműalkatrész-kereskedő
33 341 03 0010 33 04	Villamossági anyag- és alkatrész-kereskedő
51 341 01 0000 00 00	Műszakicikk-kereskedő
31 341 04 0000 00 00	Vegyesiparcikk-kereskedő
31 341 04 0100 31 01	Agrokémiai és növényvédelmi kereskedő
31 341 04 0100 31 02	Gyógynövénykereskedő
31 341 04 0100 31 03	Piaci, vásári kereskedő
31 341 04 0100 31 04	Sportszer- és játékkereskedő
33 215 02 0000 00 00	Virágkötő, -berendező, virágkereskedő
33 215 02 0100 33 02	Virágkereskedő

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

30 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató